

Časopis s podobami za slovensko mladino.

:: S prilogo „Angelček“. ::

Štev. 5.

V Ljubljani, dne 1. maja 1910.

Leto 40.

Ů tujem gozdu.

Dajte, zašumljajte,
oj vrhovi vi;
dajte, šepetajte
mi o mamki dragi,
vrhji bórovi!

„Tam v daljavi daljni
bela hišica,
tam v daljavi daljni
v hišici žaluje
tvoja mamica.“

Dobri res vrhovi
zašusteli so;
gozdek je boróvi
mehko in nalahno
šepetal tako:

Pred Devico sveto
mamica kľeči,
in za sinka vneto
moli, ki v tujini
osamljen živi.“

Hvala, gozdek dragi,
za novico to,
hvala, gozdek blagi!
Ůeč si mi povedal
kakor pisem sto!

Bogumil Gorenjko.

Iz knjige sirot.

Josip Vandot.

V.

esen je prišla v planinski svet. Gore so se svetile v belem, svežem snegu, v dolini pa je venelo listje in je padalo na zemljo. Izpraznilo se je polje, in hladen veter je vel preko strnišč. Pastirjev je bilo po njivah polno: tuintam je gorel ogenj, in se je dvigal modrikast dim proti nebu. Kraj ognja pa je sedel vesel pastirček. Pekel je krompir in prepeval žalostno in veselo pesem.

Hišica gospe Amalije na širnem pašniku je bila že skoro gotova. Le nekaj dni še — in stala bo tam bela in lepa. Gospa pa se bo preselila tja in bo živela mirno in samotno. Potrkal bo tam na vrata ubog siromak in ne zaman. Radodarne roke gospe Amalije bodo sipale dobrote bogato okrog. Ljubili jo bodo vsi in molili zanjo.

Lep jesenski dan je bil tisto nedeljo, ko se je pripravljala mala Nežica za odhod v mesto. Z gospo sta pospravljali mnogo reči; kajti gospa se je namenila, da spremlja Nežico v mesto in ostane nekaj dni tam. Potem se pa vrne in se preseli takoj v svojo novo hišico.

„Nežica, tisto obleko pa kar pusti! Oblekla jo boš jutri za potovanje,“ je dejala gospa, ko je mislila Nežica spraviti tisto obleko v odprti kovčeg. Deklica je položila spet vse nazaj na stol in rekla:

„Kam bom pa dejala to obleko, ki jo imam zdaj na sebi? Gospa...“

Gospa Amalija jo je prijela za drobno uho in jo pokarala:

„Ali ti nisem že večkrat rekla, da mi ne smeš reči „gospa“? Saj pravim, ti neubogljivka!“

Nasmehnila se je Nežica. Pogledala je gospo vdano in odgovorila: „Odpustite mi, mama — moja zlata mamica! Nikdar več ne bom neubogljiva.“

Gospa Amalija jo je poljubila na čelo, Oj, kako srečno se je čutila zdaj, da je vzela ubogo deklico k sebi! Tolažba ji je bila v nesrečnih in žalostnih urah. Privadila se je je deklica popolnoma. Prostodušno in veselo je kramljala z njo. Bila je kakor solnčni žarki: kamor pridejo, povsod je veselje in vse je lepo in svetlo... Ljubila jo je gospa kot svojo hčerko, in Nežica jo je ljubila kot svojo mamico. Pa je bilo obema lepo in veselo življenje. Le tega se ni mogla Nežica privaditi, da bi rekla gospe „mama.“ Dolgo časa je bilo treba, preden se je temu privadila.

Nič se ni Nežici poznalo, da je doma v ubožni kmetiški hiši. Bila je kakor pristno gosposko dekletce iz mesta. Njeno vedenje, njena postava, sploh vse na nji je bilo nežno in gosposko. Nihče bi ne bil verjel, da ji je tekla zibelka pod raztrgano kmetiško hišo visoko gori v hribih. Nihče bi ne bil verjel, da je to Nežica, sestra Črnetovega pastirčka Andrejca.

In danes se je pripravljala za odhod v mesto. In če se je spomnila tega, se je je polastil čuden nemir. Kako bo tam, oj, kako bo tam? Ali bo veselje in sreča? Ali žalost in nesreča?

Toda gospa ji je pravila toliko lepega o mestu, da se je deklica kmalu potolažila. Radovedna je bila samo, kako bo tam, oj, kako bo tam! Pa se je zamislila včasih in ugibala...

Vse sta že pospravili z gospo, in vse je bilo pripravljeno za pot. Postarna gospodinja jima je prinesla kave in belega kruha. Sedli sta k mizi.

Takrat pa je pogledala gospa Amalija slučajno skozi okno.

„Glej, no, Nežica, ali ni tam Andrejec?“ je rekla.

Nežica je skočila k oknu in vzkliknila: „Andrejec je, naš Andrejec!“

Stopila je tudi gospa k oknu in ga odprla. „Oj, Andrejec, pojdi no k nama v sobo,“ je zaklicala.

Resnično — tam ob plotu je stal Andrejec-trmoglavec. Ko je zapazil gospo, je zardel v zadregi in ni vedel, kaj bi storil. Klobuček je snel z glave kakor v cerkvi in ga je stisnil pod pazduho.

„Naká, ne grem noter,“ je pomislil in jo hotel kar odkuriti. „Sram me je...“

Takrat pa je že pritekla Nežica iz hiše. Prijela je bratca za roko in mu govorila: „Andrejec, ne bodi no tak, če te gospa kličejo! Pojdi z mano...“

Obotavlja se, je stopal Andrejec za sestrico. A pri vratih se ji je hotel kar iztrgati. „Ne grem... no, če ne grem,“ je ponavljal. „Sram me je...“

A že so se odprla vrata. Prikazala se je gospa Amalija, in Andrejec ni mogel več nazaj. Plašno je stopil v sobo in zamrmral komaj slišno: „Dober dan.“

„Glej ga Andrejca!“ se mu je nasmehnila gospa. „Mimo gre, pa še noter ne bi bil prišel, če bi ga ne bili klicali. Oj, ti poredni Andrejec ti!“

Ničesar ni odgovoril Andrejec. Samo smehljaj se je v zadregi in ni vedel, kam bi se dejal. Gospa Amalija je odmaknila stol in je skoro s silo posadila nanj pastirčeka Andrejca. V najlepši obleki je bil Andrejec in se mu ni bilo sramovati nikogar. Mirno je sedel tam na stolu in se je še vedno smehljaj.

„Kaj si prišel po slovo k Nežici?“ ga je vprašala gospa Amalija.

„Sem,“ je pokimal Andrejec in zardel.

„Pa si jo mislil kar odkuriti,“ se je nasmejala gospa. „Zakaj nisi prišel kar sem v sobo?“

„Sram... sram me je bilo,“ je odgovoril pastirček s povešenimi očmi.

„Oj, mama, kolikrat sem mu rekla, naj pride k nama!“ se je oglasila Nežica. „Pa je govoril vedno in trdil, da ga je sram.“

Pogledal je začudeno Andrejec sestrico. Glej, rekla je gospe „mama“, kakor nekdaž zlati mamici, ki spi tam na pokopališču. Začudil se je Andrejec, ko je slišal to, in skoro ni mogel verjeti. Oj, sestrica ubogega Črnetovega pastirčeka pravi gospe „mama“! Ali ni to neverjetno?

Še bolj se je začudil Andrejec, ko je prinesla gospodinja tudi zanj skledico kave. Pa tedaj se ga je polastila nova skrb. Oj, kako se pa je gosposko? Kako naj prime drobno in majhno žličko, da bi ga ne bilo treba biti sram pred gospo? . . . Gledal je torej Andrejec od strani sestrico in srebal tako kot ona. Pa se mu ni zgodilo nič hudega, in Andrejca ni bilo treba biti sram.

Pogovarjali so se toinono, in Andrejca je minul kmalu ves strah. Prostodušno je odgovarjal na gospejina vprašanja, in ni ga bilo več sram. Seveda, vse lažje je tam na širni senožeti. Tam lahko govori človek, četudi ga poslušajo samo neumna živina! A tu je treba paziti, da ne poveš kakšne nespametne. Nasmejala bi se mu pač gospa na glas, in sram bi ga bilo, joj, tako sram!

Nežica je bila oni dan vsa vesela, četudi je vedela, da je to leto morda zadnji dan v domačem kraju. Kramljala je prisrčno in je dražila bratca, ker je bil tako redkobeseden. A nazadnje se je razvezal tudi Andrejcu jezik. Vračal je sestrici vse poredne besede in nazadnje so se smejali vsi.

„Škoda, da smo pospravili že vse,“ je dejala potem Nežica. „Joj, naš Andrejec bi se lahko čudil. Pravil bi ciki in marogi jutri na senožeti o vsem, kar je videl tu.“

„Nič ne dé,“ se je odrezal Andrejec. „Bom pa pravil o Nežici. Poredna je, bom pravil, pa mene samo draži.“

„Kaj misliš, da bode prišla maroga za mano v mesto?“ se je posmejala Nežica. „Misliš, da me bo oštela tam, zakaj te dražim?“

„Bodita no pri miru!“ ju je posvarila gospa. „Saj sta danes zadnji dan skupaj.“

In domislil se je tega res tudi Andrejec, in tudi Nežica se je domislila. Neka tesna žalost se ju je polotila — in umolknila sta oba. Povesila sta glavi in se zamislila. Gospe Amaliji pa ni bilo to prav. Da bi ju spet razvedrila, jima je prinesla krožnik sladkega peciva. Pa se ju je polotila spet dobra volja.

Lep dan je bil takrat vsem trem. Dobro so se imeli vsi in so govorili veliko. Glej, pa je že zašlo solnce tam za Vitrancem, in iz temnih prepadov Razora je že vstajal mrak. Oj, čas je, Andrejec, da greš domov! Živina doma je že žejna in čaka mukajoča tebe. Gospodar Črne je hud, in njegovi prsti so trdi, če se dotaknejo rdečih ušes!

In šel je Andrejec; a ni šel sam. Spremljali sta ga gospa in Nežica do doma. Ponosno je korakal Andrejec skozi vas, in tovariši so ga gledali zavidljivo. Ustavljali so se na cesti in gledali začudeno za njim. Oj, ta Andrejec-trmoglavec! Gre z mestno gospo po cesti, pa se ne boji čisto nič. Joj, pogumen je in prevzeten — ta Andrejec-trmoglavec! . . .

Ločili so se pred Črnetovo hišo, in Andrejec je moral obljubiti, da pride jutri na postajo po slovo. Kmalu potem je započil Andrejčev glasni bič in se je zaslíšal njegov glas. Krave je gnal napajat in vpil je in pokal z bičem.

Gospa in Nežica pa sta krenili na pokopališče po zadnje slovo od dragih, ki počivajo v mirnem grobu. Bel in velik kamen se je svetil tam na grobu nesrečnega profesorja in je bil ovit z lepim, zelenim vencem. Pokleknili sta in molili gorko.

Kmalu nato pa je že ležala nad planinskim svetom črna noč, polna jesenskih zvezd . . .

* * *

Vlak je izginil drugo jutro tam za ovinkom, in Andrejec je ostal sam. Še dolgo je gledal tjadol, kamor se je izgubil že davno vlak. Samo košček dima je še videl, pa tudi ta košček se je manjšal, dokler ni izginil popolnoma. Prazno je bilo, prazno vse širomokrog. Le modro nebo se je smehljalo nad planinami, a drugo je izginilo vse dol za ovinkom. In Bog ve, če se povrne še kdaj nazaj?

Hudo je bilo Andrejcu. Pa se je napotil žalosten proti vasi. Glej, zdaj je sam, tako sam! Starši mu počivajo tam na pokopališču, a sestra je odšla daleč, daleč od njega v tuje mesto. Nikoli več je ne vidi zlate mamice in ljubega očka na tem svetu! Morda ne vidi tudi sestrice nikoli več . . .

Samo to je mislil Andrejec, ko je spel proti vasi. Žalosten je oblekel doma svojo delavno, zakrpano obleko in žalosten je gnal živino na senožet. Zakuril je tam velik ogenj in se je vsedel poleg njega. Mrzel veter je vel preko doline in razpihaval ogenj. Sipal je kar trumoma rumeno listje z dreves gori v lesu.

Andrejec je strmel nepremično v ogenj . . . Oj, nikdar ni mislil, da mu bo tako hudo po sestrici, po ubogi Nežici! Zakaj jo je pustil? Zakaj ji ni rekel: „Ostani, Nežica, pri meni, da ne bom tako sam in žalosten na senožeti!“ Pa bi bila morda ostala v domačem kraju in tudi gospa bi bila ostala . . . Zdaj pa je šla dobra sestra v tuji svet, in težko in bridko ji bo po dragem rodnem kraju. Odšla je pač žalostna in morebiti se ne vrne nikoli več . . .

Hudo je bilo Andrejcu, oj, tako hudo, da se je skoro razjokal. A stresel je z glavo, kot bi hotel odpoditi vse žalostne misli. Glej, ali ni prav, da je odšla Nežica v mesto v veliko šolo? Naučila se bo veliko in potem ji bo dobro. Vrnila se bo v domači kraj in bo ostala vedno pri njem. Še lepše jima bo življenje kakor zdaj — veselo in polno solnčnih žarkov . . . Andrejec, o Andrejec, nikar se ne žalosti, ampak z veseljem pričakuj tistega lepega časa! Ali čuješ, Andrejec? Nikar naj ti ne bo hudo; saj bo enkrat še vse dobro in lepo!

Tako si je govoril Andrejec in tolažil samegasebe. Spomnil se je tudi svoje ljube živine in je pogledal po nji. Izgubila se je skoro vsa tam ob grmovju kraj šumeče Pišence. Poskočil je pastirček na noge in zgrabil svojo palico. V tistem trenutku pa mu je dospelo na uho neko daljno, lepo zvončkljanje. Postal je Andrejec in poslušal. Tisto zvončkljanje pa je prihajalo vedno bliže in je bilo vedno bolj razločno. Čutil se je temu

Andrejec. Hitel je preko senožeti proti grmovju, kamor je izginila njegova živina. Našel jo je tam in jo zavrnil nazaj na senožet. Zvončkljanje pa je bilo že čisto blizu, in Andrejec je obstal gori na vrhu.

In glej, izza vogala onkraj deroče Pišence se je pokazala tropa ovac, za njo druga, tretja . . . četrta — bila jih je cela vojska. Pastirji z dolgimi palicami v rokah in za klobukom velike, suhe šopke, so letali okrog njih in jih zaganjali na pot. Za ovcami pa so stopale počasi rejene krave; dolgo so hodile, preden so prešle mimo Andrejca. Beketale so ovce, mukale so krave; vmes pa so zvončkljali zvonci na vratovih živine in so klicali pastirji. Tam zadaj za vsemi pa je stopal stari Jozov Grega, veliki planinski pastir. Praznično je bil oblečen in na nogah ni imel več težkih lesenih cokelj. Kajti praznik je bil zanj danes, ko je prignal živino s planinskih pašnikov v dolino. Vso zimo se bo dolgočasil zdaj na vasi. Ko pa se pri-smeje pomlad, bo pa pohitel spet vriskajoč na veselo planino.

Zagledal je Andrejec Grego onkraj gorskega potoka in se je vzradostil.

„Pozdravljeni, stric Grega!“ je zaklical.

Ozrl se je vanj Jozov Grega. Privzdignil je svoj zeleni, s šopki okra-šeni klobuk in mu odzdravil:

„Bog daj dobro, Andrejec Kovačev!“

Potem pa je hitel za živino in izginil kmalu za grmovjem. Dolgo je gledal v tisto stran Andrejec, dokler mu ni vse izginilo izpred oči. Zvončkljanje je postajalo tiše, vedno tiše; a naposled je potihnilo čisto. Le veter je še šumel med velim listjem.

Andrejec je šel nazaj k ognju. Vrgel je nanj novih drv, in veter je kmalu razpihal velik plamen. Sedel je pastirček kraj ognja in se je spet zamislil . . . Oj, vrnil se je Jozov Grega s planine, in zdaj se bo pričelo spet prijetno življenje. Edini njegov prijatelj je Jozov Grega, ki se vedno potegne zanj in ga ima rad. Vso zimo stanuje pri Črnetu v prijazni vežni izbici. Pipo tobaka kadi in dela toinono. Vedno je vesel in zadovoljen. Ob večerih pa sedi v veliki izbi kraj peči in pripoveduje povesti o planinah, o škratih, vilah, rojenicah, volkovih, o risih in medvedih. Poslušajo ga vsi tako radi, posebno pa Andrejec, ki ga hoče kar pojesti z očmi. Ko pa je letos spomladi odhajal na svoje drage gore, je še rekel Andrejcu:

„Ej, Andrejec, če boš priden, pa te vzamen drugo leto s seboj. Pri-slужil si boš na planini denarja, in dobro ti bo . . .“

Oj, kako vesel je bil takrat Andrejec teh besedi! Samo na planini bi bil rad — tam pri stricu Gregi. Kaj mu je bilo vse drugo na svetu! Kaj vsi zakladi in zlati gradovi tam daleč v tujem svetu! Samo na planino bi šel rad in živel tam pri dobrem Jozovem Gregi . . .

Tako je premišljeval Andrejec kraj ognja in se je radostil. Pač je šla sestra daleč od njega, a zato mu je Bog poslal starega prijatelja, Jozovega Grego. Ne bo zapuščen in osamljen v domačem kraju. Sedel bo ob večerih pri peči kraj Grege in bo poslušal lepe povesti o planinah. Ali pa bo stopil k njemu v vežno izbico, ko bo kadir svojo pipo. Toinono bo pripovedoval Grega; a čas bo ginil in prišel bo Božič in prišla bo Nežica.

Pomlad bo prišla — in takrat bo odšel z Grego na planino past vaško živino. Lepo bo življenje tam gori; oj, tako lepo!

Dolg, neznosno dolg se je zdel danes Andrejcu dan. Komaj je že čakal večera, da bi smel gnati živino domov in bi poslušal spet starega planinskega pastirja. Ko je stalo solnce še za ped od gorskih vrhov, pa ni mogel Andrejec več zdržati. Pogasil je ogenj in spravil živino skupaj. Potem pa jo je pognal proti domu.

(Dalje prih.)

Žabjak — „Zelena mlaka“.

Prof. Fr. Pengov.

Kam pa jo mahate, gospod Sekulja?¹ je vpraševal poredni Mihec oni dan — bilo je krasno majnikovo jutro — moža, ki jo je mahal težko otovorjen po cesti.

„Ej, domov k svojim malim, ki že težko pričakujejo zajtrka tam-le pod leskovjem in vrbovjem ob naši lepi „Zeleni mlaki“, kakih sto korako v na levo od vodotoča, ki ga vidiš pred seboj.“

„Pa kaj ste vendar vse naložili?“ poizveduje nadalje radovedni fante.

„Ej, v teh zlatih časih ni težave za hrano. Na suhem kakor v vodi je treba le pogumnega skoka — časih niti tega ne — pa ti lete pečeni piščanci kar trumoma v usta. Saj vidiš, da se mi kar krivi hrbet obilnega plena današnjega jutra. In da nimam v roki težke cule z mlado ribjo zalego, težkega turškega čibuka, ki mi je postal že druga natura, pa če ne bi bilo korajznega rjavca tu spredaj, ki me vleče na vso moč z vajeti za seboj, četudi je revež izgubil že dve nogi — ko bi vsega tega ne bilo, ti pravim, že davno bi me bil potegnil pretezni koš nazaj za seboj. Ravnam se pač po stari lovski postavi

Z lokom in sè strelu
lovec preleti
goro in globelo,
ko se dan zbudi.“

Tako deklamuje bahato možič s pipo.

„Strele in loka pa ne morem opaziti na vaših ramenih,“ se začudi Mihec, ki mu je čim dalje bolj ugajal z bogatim plenom obložení lovec.

„I, kaj še nisi nikoli slišal reka modrega Diogena, ki je rekal: „Omnia mea mecum porto?“ Tudi o meni so pisane te besede; kar premorem, vse nosim vedno s seboj! — Oglej si le moje vitke kračice. Kdaj si videl lok, ki bi bil prožnejši od njih? In moj jezik! Kje najdeš bridko puščico, ki bi tako gotovo zadela mimoletetečega komarja kot on? Prirastlega nosim,

¹ Sekulja ali hrčnica je navadna žaba v travi, rjave barve s temnimi lisami.

spredaj v spodnji čeljusti, in kadar ga sprožim, ga stegnem kot gumilastiko na petkratno prvotno dolžino, in mimogrede še namažem s slino, ki se mi cedi izpod nêbesa, tako da ne napravite vsi dečki cele fare takih limanic, kot je moj jezik.“

„Gotovo imate, vi stric, kot lovec tudi izvrstne oči?“ poizveduje Mihec; „kajti naš logar Janče tudi vidi kot ris in opazi že davno skobca nad gozdom, ko jaz še zastonj strmim in napenjam oči za njim.“

„I seveda, seveda,“ pokima zadovoljno starina v rjavi kamižoli, „vidim tudi še za silo, dasi bi se ne meril rad s kakim sokolom. Vobče pa moram reči, da svetloba ne ugaja preveč mojim očem; veliko ljubše bi mi bilo, ko bi svetilo solnčece rdeče kot nagelj, ne pa tako kot sedaj: namešano iz vseh mavričnih barv. Pa kar je, je — in hvala Bogu, da je tako! Sicer pa čutim pezo let že tudi v očeh; kajti tu na suhem sem precej kratkoviden. Če prebiram takole ob delopustu kak list, si ga moram približati že na kakih 12 do 13 centimetrov daljave, če hočem videti razločno. V vodi pa — ne vem, kako to, premalo sem se učil fizike — sem nasprotno celo dalekoviden. Toda ne žalujem zato, ako se mi zdi v vodi vse nekako motno, kot bi imel mrežo pred očmi. Saj se hodim v vodo itak le kopat in hladiti, živeža dobim dovolj na suhem. Reči ti moram tudi, mladi moj znanec, da so moje oči sploh bolj okorne od tvojih — četudi primeroma niso majhne! — in da mora biti vsaka stvar v precej določeni razdalji, ako naj ujamem jasno njeno sliko na svojo mrežno kožico v očesu, ako naj jo jasno ugledam.“

„Kakor vidim,“ seže v besedo fantič, „videz res le prerad vara. Prepričan sem bil do danes, da ga ni boljšega vidca od vas, ki imate tako lepe, velike, pa zlatoobrobljene oči. A zdaj mi pravite sami, da ni vse zlato, kar se svetí. Kdo vendar pove potem vašim sosedom pri bazarju, ki se tako rade solnčijo ob njegovih bregovih, da se bliža stari ribič, Škotinov oče, ki prodaja žabja bedra ob petkih v Ljubljani na trgu, in da hipoma postrmoglavijo v globočino? Saj slišati tako ne morete dosti, ko niti uhljev ne opazim za vašimi ušesi. V šoli pa so nam pravili, da osel ravno zato tako izvrstno sliši, ker ima take uhlje, in da ni nobena sramota za učenčka, ako ima velika ušesa, da le tudi res posluša ž njimi in si kaj zapomni. Zdi se mi, da ste vi, boter Sekulja, popolnoma drugačnih nazorov in da ste si zato dali obriti ne le brke pod nosom, ampak tudi uhlje, da ne bi se zdeli podobni sivcu s križem na hrbtu, ki ni ravno v sluhu velike modrosti, kaj ne?“

„Fant, nikari preveč ne modruj o stvareh, ki jih razumeš toliko kot pošten Kranjec kitajsko!“ de malce užaljen lovec, in koža se mu mestoma potemni. „Povem ti pa, da je tudi moj sluh in vseh žab sluh pravo čudo božjih rok. Prepričan sem, Mihec, da bi se ti kar sesedel strahu, ko bi ti sprožil ropar nenadoma revolver za ušesom, baš tedaj, ko bi ne slutil nič hudega. Vse drugače je pa pri nas. Pokaj z bičem kot mlinski hlapec iz Domžal, streljaj s strojnimi puškami kot Turek zraven bazarja, ko je breg ves zelen moje žlahte; nobena zelenih žab se ne zmeni za ta vrišč. Toda,

ker je naše življenje dragocen zaklad, zato ti zbeži vsaka poštena žaba prvi hipec, ko zašumi suh list ali travna bilka pod nogami bližajočega se neprijatelja. S topovi in biči ne hodi nihče na boj zoper naš rod, to dobro vemo. Zato se teh glasov tudi ne bojimo. A nevarno je prasketanje suhljadi po tleh, kajti izdaja nam potuhnjeno nevarnost, ki nam grozi. Zato cela četa — štrbunk! v vodo, kakor hitro da z lastnim zgledom znamenje star izkušen očaj. Kakor opazi namreč naše oko edinole stvari, ki se premikajo, tako je dostopen tudi sluh samo za glasove, ki nas zanimajo, a za te smo žabe precej tenkočutne. Tako n. pr. pretaka solze ves bajar, kadar zasliši obupni krik: „Pomagajte, pomagajte!“ Tako jadikuje uboga tovarišica, napadena od strašne sovražnice naše, pravega zmaja v kačji podobi, ki mu pravite ljudje „belouška“. Tudi škrablajočega ščurka začuti krastača prej z ušesi, preden ji pride pred oči. Za tuje zvoke pa, ki nam niso nič mari, imamo prislovico: „Kar te ne peče, ne pihaj!“

„Ampak, stričko, želodec morate imeti pa izvrsten, da mu ugaja taka hrana, kakor jo donašate sebi in svojcem!“

„O tem mi pa kar tiho bodi,“ se odreže nekoliko nevoljen mož s pipo v širokih brezzobih čeljustih: „kar živež zadeva, me ne bo učil noben sladkosnedež. Mi imamo dobro učiteljico in jo radi poslušamo, kar nas uči. Imenuje se narava. Ona nam natanko odmeri in pove: kaj, kdaj, koliko in kako je najbolj zdravo in hasno za naš rod. Slišal sem pa, da je pri vas — zlasti pri mladih — slabše v tej reči — da vas uče in uče, pa je le še večkrat nered.“

„Ne zamerite, boter Sekulja, ki znate tako lepe nauke dajati o jedi, da vas vprašam še o pijači. Kaj pa ali v gostilno kaj greste, ob takile vročini, kot se nam obeta danes?“ poizveduje radovedni hlačman, ko stopicata oba ravno mimo prijazne hiše s smrekovo vejico nad vratmi z napisom „Priyinski trti.“ „Naš ata pravijo, da je za odrastlega moža, ki pridno dela, dober vrček piva ali kozarec z vodo okisanega vina. Kaj pa mislite vi, boter Širokoust?“

„Ej, tvoj oče so morda že pameten mož, kot se pripoveduje naokoli. Toda „quod licet Jovi, non licet bovi“, to se pravi: ni vsako kopito za vsako stopalo. Za nas žabe in žabone je voda le še vedno najljubša mokrina, zato ostanemo abstinenti vse svoje žive dni. Pri vodi si pa ne pritrugujemo in zato je tudi ne pijemo z usti, ampak kar s celim telesom. Morda se ti bo zdelo to čudno; toda pri nas je še marsikaj takega, kar ni za drugega vsakega — to ti povem. Pozneje kdaj ti razložim, če boš priden, n. pr., kako lepo znamo prepevati narodne in umetne pesmi in vse to — z zaprtimi usti:

Luna posijala je, godba zaigrala je, rega, rega, rega!	Rožice zbudene so, z roso poštropljene so, rega, rega, rega!	Veter veterc k njim prišel, za ročice jih prijel, rega, rega, rega!
--	--	---

Polka, ena, dve in tri vse se ziblje, se vrti, rega, rega, rega!	In še zvezdicam je žal, da ne morejo do tal — rega, rega, rega!
--	---

Da, celo dihamo ponajveč žabe — ne samo s pljuči kot ti — ampak skozi tanko in nežno kožico celega telesa. To je na eni strani zelo prijetno za nas, ker nam lahko zatisneš obe nosnici za dalje časa in se vendar ne zadušimo. Na drugi strani pa ima to svoje senčne strani, kakor večina stvari na svetu. Ne hodimo namreč vsak dan tako lepo oblečene, kot me vidiš danes: v tesnih oficirskih hlačicah, pri gležnjih lično spetih, kot jih imajo kolesarji, in v mični kamižolici, ki je sicer nekaj ozka, toda za poletni čas kot nalašč. Ta prazniška obleka nam služi le prav ob posebnih prilikah, kadar se je treba pokazati svetu, posebno na fotografiji. Navadno pa nosimo obleko, kot nam jo je ustvaril Bog od Adamovih časov sem. Ta obleka pa je silno tanka in ker nimamo d'ake kot kužek ali volne kot bacek, niti perja kot ptičice, da bi nas varovalo mraza, zato nismo zavarovane zoper izgubo telesne toplote na noben način. Dobro pa veš, prijateljček moj, da je toplota ona gonilna moč, ki daje življenje in gibanje sleherni živi stvarici, ravnotako kot voda mlinu in kakor par železniškemu stroju. Ker si torej ne znamo pomagati drugače, se pa ravna gorkota naše krvi po vnanji gorkoti; če je v naravi toplo kot danes, se ogreje tudi naša kri, da poskakujemo kot veseli norčki: hopsasa! Ko pa nastopi jeseni burja in led na zimo, se pa ohladi srce tudi nam, in takrat nismo za nobeno rabo. Zato jo pa takrat pobrišemo najrajši v vodo, ki se v globočini nikoli ne shladi tako močno, kot gori na površini.“

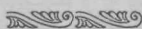
„O tem sem pa že slišal,“ se izkazuje učeni Mihec. „Pripovedovali so nam v šoli, da se zarijete ve žabe na zimo kar v blato, da zamrznete — če je treba, kot kamen in tako prespite brez mraza in lakote celo zimo. Tudi jaz sem si že želel časih takega zimskega spanja — posebno kadar je prav strupeno melo in sem moral v šolo.“

„Kaj, da se zarijemo žabe v blato, so ti povedali?“ se razhudi stari Sekulja. „Ali res verjameš to? Brez dihanja vendar ne ostanem živ niti en dan! In v blatu zakopan, kako naj diham? Ne, ne! Tega pa že niso prav pogodili vaši učeni. Pa tudi, če bi zmrznilo naše telo pod ničlo, bi bilo to za nas izvršena smrtna obsodba. Vidiš! Kadar postane precej hladno, tedaj zadremujemo me žabe v svojem zimskem gradu v kakem kotičku, dokler se ne povrnejo lepša vremena. Toda kakor hitro se izpremeni naša kri v škrlatno rdeč led, tedaj zapademo v spanje; iz tega pa ni več vstajenja. Tako prebijemo v vodi toplino od $+9$ do 0° Celzija brez kake škode. Vsaka črtica pod ničlo pa je za nas smrt — in dalje časa zamrznjenega mojega brata ne pripraviš k življenju, če se postaviš na glavo.“

„Lepa hvala vam, ljubi stric, za lepa pojasnila, ki ste mi jih dali. Dobro si jih zapomnim in povem ob prvi priliki součencem v šoli. Toda mati tam-le na pragu me že kličejo, ker sem se zamudil z vami predolgo. Zdravi torej! Ali vas pa smem še kedaj obiskati tam na domu pri „Zeleni mlaki?“

„O, kadar ti je ljubo, dragi moj. Vselej si mi dobro došel. Na svidenje torej!“

In ločila sta se: rjava žaba Sekulja in kratkohlačni Mihec.

Majev večer v gozdu.

Spisal Vaclav Kosmák. — Preložil Jožef Gruden.

Bože mili, kako krasno in prijetno je tukaj!“ sem dejal, ko sem legal v travo v senci vitkih brez ob robu gozda. — Bilo je koncem maja. Dan je bil soparen, in jaz sem šel v vročini nekaj ur po cesti. Nahodil sem se bil, zato sem z veseljem hitel v gozdni hlad in tam legal, da je solnce zahajalo za „gnado božjo“. Rekel sem samprisedbi: oddahnem si nekoliko in potem bom šel laže in pridem morda v kakšno vas onkraj gozda. V imenu božjem jo mahnem po čisto neznani pokrajini. Tam sem pa legal, položil klobuk in palico poleg sebe, del roke pod glavo pa zrl razsvetljene, zlatozelene vrhove dreves. Zibali so se tiho, lahno, pa kazali jasnomodri nebesni obok. Po vejah so čivkale sinice; bolj tam je žvižgal drozd; se posmehovale šoje; kukale kukavice; zagrulil je divji golob, a nekje daleč zadaj je trkala žolna na drevesu, kakor bi kdo zabijal žebelj v rakev. Bilo mi je, kakor bi me te zibajoče se breze gugale, gozd mi je godel uspavanko — o saj ne morem povedati, kako mi je bilo. Zaprl sem oči, zaprl dušo in prenehal misliti — samo čutil sem. Tako je dojenčku v zibelji, ko mu popeva mati. —

Naenkrat zaslišim topot in šum. Prestrašen se vzravnam. Gošča poleg mene se razmakne, in mimo mene šine srnjak. Zapazivši me udari s prednjima nogama ob tla, se trenotek ustavi, zgane, debelo pogleda ter prestrašeno zameketa: „bebé be!“ Pa se obrne in zdirja v drugo stran. Začudeno gledam okrog sebe: — bil je že somrak. Jaz pa v gozdu — lepem kakor sen — sem zasnival.

Kaj pa zdaj? Ali se naj vrnem? Čemu? Saj sem že videl ta kraj, odkoder prihajam. Mahnem jo naprej do noči, da pridem h kakšni strehi. Vzdignem se in krenem naprej v gozdno temo. Ptiči so utihnili, le drozd je žvižgal kakor v snu, kukavica kukala in mlada sova tam nekje skovikala. Tema je tiho legala na zemljo, kakor črn oblak iz grmovja, a v nji so švigale semtertja kresnice. Dobro sem jo ubiral četrť ure skozi gozd, izpolitikaje se ob korenine, rastoče preko ceste. Zdelo se mi je kakor bi slišal petje. Postojim in poslušam. In res: iz daljave so prihajali prijetni, zategnjeni glasovi in so se razlegali po temnem gozdu kakor angelski spev. „Kjer tako pojo,“ sem si mislil, „tam so dobri ljudje.“ Hitel sem tja, kar sem mogel, dokler nisem zagledal pred seboj velik travnik.

Travnik je bil ves v mesečini; le z one strani, odkoder sem prihajal, so padale nanj od dreves dolge, temne sence. Stopil sem v to senco. Na drugi strani je stala hišica pod mogočnimi starimi hrasti, a sredi travnika med nevelikimi, mladimi drevesi kapelica, s podobo križanega Jezusa. Pred to kapelico so klečali — videl sem jih dobro v mesečini — mož in žena z detetom v naročju. Za njima je klečal sivolas starček, na njegovi desnici deklica, a na desni strani deček. Ko sem prišel preko travnika, so nehali prepevati in so molili rožni venec. Mož je molil naprej, žena, starček in

otroci pa so molili za njim. In začela je žena prepevati z glasom, kakršen more izvirati le iz dna pobožni duši, vsakemu pobožnemu Slovencu dobroznano pesem :

Marija, k tebi uboge reve
mi zapuščeni upijemo,
objokani otroci Eve
v dolini solz zdihujemo.

Otroci so peli pobožno kakor angeli, a dečkov glas je zvenel čisto kakor srebrn zvonček. Možev globoki glas pa je dodajal pesmi moč. Starčka je bilo jedva slišati: starce odlikuje modra beseda razumá, nikdar pa ne spev čuvstva. Dopeli so. Mati je vstala, pogledala najmanjše, še ne govoreče dete, ga poljubila, pa pripomnila: „Zdaj pa idimo v božjem imenu spat!“

Deklica je prijela starčka za roko, rekoč: „Dedek, primite se me, vam bom pomagala vstati.“ Potem pa mu je podala palico: „Nate drenovko!“ Starec se je oprl ob palico, vstal in držeč se deklice za roko, je tipal s palico po tleh in stopal za mlado materjo h koči. Bil je slep. Mož pa je stal razkoračen ter gledal okoli po gozdu. Imel je dolge močne brke, kakor sem opazil, a na glavi majhen klobuk. Zdaj se je obrnil v ono stran, kjer sem jaz stal. „He, kdo stoji tamle? Tonček prinesi mi puško pa odveži Peruna!“ je zaklical dečku obrnivši se za njim.

Tedaj sem stopil iz sence in krenil k možu.

„Hvaljen bodi Jezus Kristus! Dober večer!“

„Na veke amen,“ je odgovoril. „Kdo ste?“

„Tod popotujem, pa sem se zakesnil in zaspal v gozdu. Rad bi dobil prenočišče.“

„Zakaj pa ste se tamkajle ustavili?“ je vprašal in pokazal na senco.

„Slišal sem vas prepevati in zato sem postal, da bi vas ne motil.“

Mož me je pogledal s plamenečimi očmi in, kakor bi se osrčil, pristavil: „Kaj prenočili bi radi? Ali vam je znan ta kraj?“

„Ne, ni mi znan. Ravno zato sem šel tod, da bi ga izpoznal.“

„No, ne svetoval bi vam hoditi dalje, lahko zaidete. Ako vam drago, ostanite pri nas čez noč. Jaz sem logar in bivam tamle v oni hišici. Moja žena vas rada sprejme, in kaj večerje tudi lahko dobite, če ste lačni.“

„Ako ste tako dobri, ostanem z veseljem pri vas, saj se mi nocoj nič kaj ne ljubi dalje.“

„No, pa z nami!“ me je povabil mož in se obrnil proti hišici.

Zdaj je pridirjal pes ter lajal in za njim je pritekel deček s puško.

„Perun, boš tiho! Hajd domov, grdoba! — No, Tonček, daj mi puško — si že priden — pa teci mamici povedat, da imamo gosta!“

Deček me je debelo pogledal pa zbežal proti domu. Pes se je plazil pred nami, povešal rep pa pogledoval gospodarja; kadar pa je pogledal mene, je zarežal. Ko sva prišla pred hišo, je že stala gospodinja med vratmi. Izza njenega krila sta kukala deček in deklica. „Lej, Francka, tega tujca sem pripeljal. Zakesnil se je v gozdu, pa bi rad še kje dobil prenočišče. Ne-

znana so mu tod pota; jaz pravim, naj rajši ostane pri nas, sicer utegne še zaiti.“

„Res je taka. Kaj bi neki silili naprej ponoči. Bog vas sprimi! Ostanite v božjem imenu pri nas; saj imate kje počivati.“

„Hvala lepa za prijaznost,“ sem se zahvaljeval, „kako pridem jaz tujec do tega?“

„Prav radi vam postrežemo,“ je prijazno pristavila logarica.

„Kaj pa, imaš še kaj večerje?“ je vprašal logar. „Kar vun prinesi, saj je tukaj prijetneje kakor v hiši. — Stopite sem, prijatelj!“ Peljal me je pod košat hrast k majhni mizi, iz preprostih desk narejeni. Sedla sva za mizo in kmalu je prinesla logarica na krožniku kos mesa in hleb kruha. Videl sem jo tedaj od blizu in v polnem mesečnem svitu. Bila je visoka zdrava žena, črnih las, prijazno lesketajočih se oči in okroglih lic. Na glavi je imela robec zadaj zavezan in na sebi lahko jopo. Postavila je krožnik predme in mi ponujala: „Nate, pokrepčajte se! Kar moremo, radi damo — kos domačega zajca.“

„To je logarska divjačina,“ je pripomnil mož. „Te smemo streljati zase, ker kopljejo luknje in preganjajo zajce; a vruga je težko ustreliti — kar prevali se vam čez cesto kakor klopčič.“

„Ne govori tako,“ ga je posvarila žena. „Vi lovci imate pri vsaki besedi vruga v ustih.“

„Kaj boš ponujala sitnosti? Spat pojdi, spat, midva se bova že razumela. Kam boš postlala gospodu?“

„V zimski kuhinji.“

„Prav, prav.“

„Lahko noč!“

„Lahko noč,“ sem se zahvalil in začel večerjati.

Logar je sedel ter gledal predse. Noč je bila jasna kakor dan, toliko da si videl zvezde. Nedaleč je zakukala kukavica. Prisluškal sem: „Kaj je to? Ali ni kukavica?“

„I, kaj je ne poznate?“

„Ali prepeva kukavica tudi ponoči?“

„Če sveti mesec, poje celo noč.“

„Tega pa nisem vedel.“

„Saj niste lovec.“

Jedel sem naprej. Izdaleka je klicalo nekaj kakor glas žabe: „kui, kui!“

„To je čaplja,“ je pripomnil logar. „A tamle kriči sova. Jo slišite?“

„Slišim.“

Tiho so stali hrasti nad nami; iz gozda sem je le zdajpazdaj kaj zašumelo, kakor bi se bila zlomila suha veja.

„Bože moj, kako krasno je tukaj v gozdu!“ sem vzdihnil.

„Ne, da bi dejal; samo da bi ne bilo divjih lovcev.“

„Ste imeli že kaj opraviti z njimi?“ Logar je zamahnil z roko in pljunil na tla. „Lahko bi povedal marsikaj. Pa je že pozno: pojdem spat, da morem jutri zgodaj vstati.“

„Prosim vas, vzbudite še mene! Pojdem z vami malo po gozdu, ako dovolite.“

„Prav veselilo me bo. Krasen gozd imamo — marsikaj boste videli.“

Vstala sva. Logar me je popeljal v temačno staničo, pokazal mi posteljo, pa dejal: „Lahko noč, pa ne odpirajte oken; proti jutru je nezdrav vzduh, in kdor ni vajen, bi utegnil zboleti.“ —

Naslednjega dne me je logar rano vzbudil, ko je bil v gozdu še somrak in so se jeli svitati samo še vrhovi najvišjih dreves. Zavila sva v šumo. Gozd je bil sam spev, sama rosa, sam cvet, sam vonj. Ko pa je logar videl, da sem tako prešinjen od krasnega gozda, me je silil, naj ostanem pri njem še par dni, da mi pokaže vse, kar je lepega v gozdu, in pove marsikaj iz svojega življenja.

Kaj rad sem sprejel to ponudbo. In vodil me je po posekah, po mladovju, med mogočnimi orjaki, skozi goščave dol in gor. Tupatam sva sedla pod temnimi hrasti, kamor je hodila srna lizat potreseno sol; sedla sva k jarku pod jelševjem ob žuborečem potoku, kjer so cvetele spominčice, prepevali slavci in se oglašale čaplje; sedevala sva po kamenitih rebrih v gostem grmovju, kjer je rastlo brinje, dehtela materina dušica in poletavalo sto in sto metuljev — in tam mi je pripovedoval logar različne važne dogodke iz svojega življenja.

Pomladne basni.

1. Kos in pastiričica.

Ze so topli pomladni žarki stalili mrzli sneg in privabili tuintam bel zvonček ali rumeno trobentico iz premrlih tal. Črni kos je veselo žvižgal v gosti seči širne ograde radostno pomladansko pesem. In kaj bi ne žvižgal radostne volje, saj je spet ozelenela tista veja, na katero bo pripel drobno gnezdo; saj je spet ozelenela ograda, njegovo kraljestvo.

Priletela je pastiričica k seči, veselo potresla dolgi tanki repek in pozdravila kosa: „No, pozdravljen, stričko kos!“

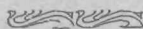
„Ho, kaj si se že naveličala juga, da si že nazaj?“ se začudi ta.

„E, res lepo je na jugu, samo solnce, vedna pomlad, večer maj! A kaj, ko ni doma. Komaj sem že čakala, da mine zima; in takoj, ko sem začutila, da so prišli milejši dnevi v te kraje, sem zapustila južno solnce in poletela kolikor mogoče hitro, da spet pridem brž v domače kraje. No, in tu dobim tebe, dragega lanskega znanca. Kako si pa ti prezimil?“ povpraša pastiričica.

„E hudo je bilo, hudo. Zima ostra, hrane pa malo! Tudi sem se bil ujel, in neki deček me je imel več kot tri tedne zaprtega v ozki kletki. No, pa takrat je bilo že še. Bil je zunaj mraz, a fanté me je imel na gorkem. Tudi stradal nisem. A dečko je bil malo neroden in ušel sem mu v lepo ogrado, kjer sem gnezdil lani. E, najlepše je doma, če je prav hudo. Kaj pa ti praviš,“ vpraša kos.

„Najlepše je doma, najlepše! Vedno sem na jugu mislila na širono ogrado, na gosto seč. Res lepi so logi pomorančini, z vej se bliščijo zlate citrone, vsakobojne rože dehtijo prijetno vonjavo; a vendar sem vedno mislila na ogrado, na gosto mejo, na poljske rože. No hvala Bogu, in sedaj sem tukaj! Ej, najlepše je doma. Zapojava pesem o pomladi!“ nasvetuje pastiričica.

In pela sta veselo kos in pastiričica pesem o vesni, o ogradi in o prostosti . . .

2. Slavec, potok in vrba.

Spet se je nastanil slavec v tihi šumici. Lepa je tista šumica! Srebrne breze in topoli rastejo v nji; tuintam grm posut z belim cvetjem, pisane poljske rože. Po sredi te šumice pa teče srebrn potoček, ob njem pa rastejo vrbe in se klanjajo le bistrim valčkom, kakor bi poslušale njih bajke o bisernih podzemskih dvoranah palčkov, kjer so bili rojeni. In kadar se na večer lovijo zadnji žarki solnca in trepečejo med vejami, takrat zapoje slavček svoje mile tožne pesmi.

Pa ga vpraša potoček pomladnega večera: „Slavček, zakaj pa si letel dol na jug; zakaj nisi ostal tukaj?“

„Oj potoček! Kako naj ostanem tukaj, ko pride zima in zakrije nebo s temnimi meglicami? Ali ne veš, da sem rojen za solnce, in da ne morem živeti brez njega? Zato sem letel na solnčni jug, kjer se vedno smeje solnce z jasnega neba,“ odgovori slavec.

„Pa če si rojen za solnce, zakaj prepevaš svoje pesmi zvečer in poješ včasih celo noč, da še spati ne morem. Zakaj ne poješ podnevi?“ ga zavrne vrba.

„Oj vrba, ti si privezana in priklenjena na zemsko tla in me ne umeš. Podnevi samo strmim v vseobsevajoče solnce in pijem njegove žarke. A zvečer, ko zaide, se zbudijo v meni pesmi, pa to niso pesmi, to so tožbe, da je izginilo solnce. Zato so moje pesmice žalostne; in ponoči tožim nemoteno, ker svet spi in ne sliši tožbâ, ker jih nima nikdar rad!“ ji odgovori slavec.

Ali ni tako tudi pri ljudeh?

Bogumil Gorenjko.

Med mladimi zajčarji.

Spisal Ivan Kranjskogorski.

(Dalje.)

Drugi dan je vtaknil merilo v žep. Predpasal si je še predpasnik in odhitel k Drejčku, da premeri celice, ker hoče tudi on take narediti. Kot po navadi je stal Drejček tudi tisti popoldan na jesenovem štoru ter veselo prepeval lepe pesmice o zajčkih in o svojem bogastvu.

„Juhe, juhe,“ ga je pozdravil Tine, ko je šel čez polje.

„Juhe, juhe,“ mu je odgovarjal Drejček.

„Veš, Tine,“ ga je nagovoril, ko je prišel na vrt, „včeraj po tvojem odhodu sem spet prodal enega zajčka. Ugani, koliko sem dobil zanj!“

„Eno krono.“

„O, še več! Krono in dvajset vinarjev.“

„Pa kam si dal denar, Drejček?“

„V nabiralnik. Imam že enainštirideset kron in dvajset vinarjev v hranilnici! Juhe! Zapojva, Tine, eno lepo o zajčkih!“

Tine je stopil na jesenov štor, prišla sta se okrog vratu in zapela:

Oj zajčki srebrni
najlepša so stvar,
še lepši kot solnca
nebeškega žar.

Odprite vsi vrata,
k vam zajčki gredo,
v zelenih košarcah
cekine neso!

Kdor hoče živeti
prav srečno vse dni,
pod streho naj svojo
le zajčke redi.

Tako sta prepevala na jesenovem štoru. Njuna pesem pa je plavala skozi šumeče drevje čez tiho vas, da so jo čuli vsi ljudje. Zajčki so se zadovoljno pasli okrog njiju. Le tuptatam se je postavil kateri na zadnje noge in zamahnil s prednjimi po zraku, kot bi hotel ploskati mladima pevcema.

Tine je privlekel merilo iz žepa, da bi izmeril celice. Pa Drejček kot razumen zajčar je vedel vse že na pamet:

„Moje celice so vse po en meter dolge, sedemdeset centimetrov široke, šestdeset pa visoke. Take so najboljše, so rekli gospod učitelj.“

Pa Tine se je moral o vsaki stvari sam prepričati, zato sta šla k zajčnjaku merit. Drejčkov zajčnjak je bil prav preprosto, toda umno urejen. V treh vrstah so stale posamezne celice druga nad drugo in tako urejene, da ni prihajala mokrota iz zgornjih v spodnje. Za vrata v celice so služile železne mreže, da je lahko prihajal zrak vanje in da ni bilo temno v njih; kajti zajčki potrebujejo svetlobo, zlasti pa čist zrak. Znotraj so bile celice snažne in suhe. Na desni steni so bile pritrjene male gare za seno v taki višini, da so zajčki lahko pulili seno iz njih, če so se vzpeli na zadnje noge.

Možato je izgledal Tine, ko je hodil okrog zajčnjaka in meril celice. Vsako mero si je zapisal na papir, ki ga je prinesel s sabo, potem pa vtaknil svinčnik za uho in meril dalje. Ponosno je gledalo lepospremi-

njajoče se petelinovo pero čez kopičasti klobuk. Izgledal je Tine kot mlad in vesten tesarček s plavim predpasnikom in visoko zavihanimi rokavi,

Tako se je prepričal Tine, da celice res toliko merijo, kolikor je rekel Drejček. Samo celice za samice so bile za dvajset centimetrov širje. Kadar so imele namreč samice mlade, so dejali skozi sredo celice navpično desko, da sta nastala dva dela, ki sta bila zvezana z malim prehodom na zadnji strani, skozi katerega je lahko hodila zajka. Eden del je bil svetel, drugi teman. V temnem si je napravila zajka gnezdo za mladiče, v svetlem pa je prebivala sama.

Tine si je vse to dobro ogledal in zapomnil. Rad pa bi bil videl še mlade, ki jih je pripeljala zajka pred štirimi dnevi. Toda Drejček tega ni pustil, ker mladih zajčkov se ne sme gledati: prestrašijo se, in stara se boji zanje. Povedal pa mu je, da še ne vidijo, ker izpregledajo šele čez osem dni. Tudi goli so še; ni jim še vzrastla gorka mehka dlačica.

„Torej, Drejček, kdaj smem priti po zajčke,“ ga je vprašal Tine.

„Kadar boš napravil zajčnjak. Poprej jih nimaš kam dati!“

Tine je bil ves srečen. Za dva zajčka bo napravil dve celici, in to lahko stori v enem ali v dveh dneh. Blizu je čas, ko se imajo uresničiti njegove želje. Oj, pa da bi le kmalu minula še ta dva dneva, da bi le kmalu prišel tisti trenotek, ko bo šel z zajčkoma čez zeleno polje. Vriskal bo, da bodo čule sinje gore. Težko je čakal Tine na tisti dan, še težje kot na Miklavžev večer, če je upal, da mu Miklavž prinese kaj prav lepega. Gledal je v duhu na belo čredo veselih zajčkov in prepričan je bil, da bodo tudi njemu prinesli zajčki zlate cekine v prazni nabiralnik, zraven pa še kučmo za zimo in svetle škornjice. Tako je bil srečen Tine in zadovoljen, da bi v tistem trenutku ne bil imel nobene druge želje več na svetu.

V tem je zašlo solnce, in tihi mrak se je vlegel po zeleni dolini. Zajčke je bilo treba spraviti v celice, da se naspe čez noč. Drejček je povabil Tineta, naj mu jih pomaga spraviti v celice; bo vsaj vedel, kako se to dela. Prijel je vsakega zajčka za kožo na hrbtu z desno roko, z levo pa ga je podpiral na prsni in ga tako dal v celico. Toda Tine se ni oziral na to. Prijel je zajčka za ušesa, dvignil ga od tal in porinil v njegov brlog.

To pa ni bilo dovolj Drejčku; kajti zajčkov se ne sme vzdigovati za ušesa, ker jih boli. Zato je pokaral Tineta in mu kazal, kako mora zajčke dvigniti. Pa Tine je postal naenkrat trmast, kar ni bila njegova navada. Ni hotel ubogati, češ da zajčka ne boli in da ga vsakdo dvigne za ušesa; saj je to že večkrat videl.

„Ne smeš ga dvigniti za ušesa! Glej, takole ga moraš prijeti za kožo na hrbtu in ga z drugo roko podpirati na spodnji strani! Za ušesa ga pa boli!“

„Ah, nič ga ne boli! Glej, takole ga moraš za ušesa!“

In dvignil ga je Tine za ušesa. Zajčku so se izbulile oči in brcal je z zadnjimi nogami.

Drejček se je razjezil:

„Ne za ušesa, pravim! Vidiš, da ga boli!“

„Ah, nič ga ne boli,“ je trmasto odgovarjal Tine in dvignil še drugega zajčka za ušesa.

To pa je Drejška razjezilo, da je skočil proti Tinetu. Zagrabil ga je za ušesa ter ga povlekel semtertja in vpil:

„Na, ali kaj boli za ušesa, kaj!“

Tine pa tudi ni miroval. Zgrabil je Drejška in ga uščipnil z vso silo za kožo na hrbtu ter kričal:

„Na, ali kaj boli za kožo na hrbtu, kaj!“

Začela sta se lasati in ravsati. Pa to še ni bilo dovolj. Zbila sta se tudi s pestmi, da se je kar bliskalo pred očmi. Že sta bila oba upehana — kar zgrabi Tine Drejška in ga vrže na tla. Padla sta na zeleno trato in se valjala po njej ter bila drug drugega, da je bilo hudo. Zagnala sta krik in vik, odnehati pa ni hotel nihče.

Zajčki pa so vsi preplašeni zbežali v nasprotni konec vrta in se tam potuhneli ter plašno čakali, kaj bo. Seljanova mati pa so čuli v vežo krik in jok ter so prihiteli na vrt misleč, da se je zgodila nesreča. Ko sta jih poredneža začula, sta se nehala biti. Oba sta jokala, ker sta bila oba jezna in tepena.

Mati so se razjezili ter zapodili Tineta z vrta:

„Poberi se, ti grdoba grda! Nikoli več se ne smeš pritepsti k naši hiši!“

Tine se je še kisal in obotavljal, pa zažvižgala mu je šiba čez hrbet, da ga je kar zaskalelo. In tedaj se je spustil v dir. Bežal je proti domu, pa ni šel domov. Vsedel se je za široko deblo košate hruške in jokal. Bolelo ga je po hrbtu in skelelo po obrazu in ušesih, pa te bolečine mu niso bile mar. Kaj vse to! A on se je zameril Seljanovim in ne bo dobil zajčkov. To ga je tako bolelo, da je milo jokal in so mu tekle debele solze po razpraskanem licu. Že bi bil imel dobiti zajčke, po katerih je tako dolgo hrepenel, že tako dolgo! Samo en dan ali dva sta ga še ločila od njegove sreče, pa je postal trmast in je sam uničil vse. Najrajši bi bil šel kar nazaj k Seljanovi materi, pa se ni upal, ker ne sme priti več prednje.

„O zajčki, zajčki“ je ihtel, „ne bom vas dobil. Brez vas pa ne bo kučme, ne škornjic za zimo, in tudi nabiralnik bo ostal prazen. Revež bom vse žive dni.“

Tako je šepetal predse tam za debelo hruško in tiho plakal.

(Dalje prih.)

„Že slavčki žvrgolijo, — se maj vesel zbudi . . .“

Doba radosti.

Tiho, tiho kar čez noč...

Tiho, tiho kar čez noč
rože zrastle so livad;
tiho, tiho kar čez noč
se vrnila je pomlad...

Tiho, tiho kar čez noč
spet veselje je prišlo;
sladke pesmi so prišle
v mojo tiho sobico...

Bogumil Gorenjko.

Spet, kot nekdanj.

Spet metuljčki so vrnili
v širno se poljé;
sladke misli so vrnile
v moje se srcé.

Spet so zrastle rože mlade
po logeh, vrteh;
spet se vrnil v mojo dušo
je veselí smeh.

Spet so v trate naselile
drobne ptičke se;
v srcu so se naselile
sladke pesmice.

Bogumil Gorenjko.

Na pot!

Gora je ozelenela,
trata s cvetjem se odela,
v gredi roža razcvetela –
juhé!

Zbral si bom prijatelja,
pa tja daleč pojdeva,
tja do morja sinjega –
juhé!

Bela cesta čez poljé
pelje daleč; kdo pač vé
kam čez dole in gore –
juhé!

Nič skrbi in tuge nič!
Pela bova kakor ptič
čez doline, trate, grič –
juhé!

Bogumil Gorenjko.

Pomlad podi skrbi.

Zopet zlato solnčece
se nasmiha čez poljé;
vabi iz zemljice c.
da odene širni svet.

Tudi človek brez skrbi
čez livade spet hiti,
mu igra na ustni smeh,
kakor v zornih, mladih dneh.

Nove pesmi ptičji zbor
nam žgoli z zelenih gor.
Vse pomladni pije slaj,
svet je kot nebeški raj.

Oj le sijaj, solnčece,
na poljane in gore!
Ko pomlad se nam smeji,
tudi človek mlad se zdi.

Mokriški.

Starčkova pesem.

Pomlad se vrača,
pomlad se vrača;
iz njenih ust
glasi se spev,
iz njenih očk
blesti odsev
mladostne sreče.

A moja vesna,
mladosti vesna,
že zdavnaj, zdavnaj
umrla je,
bridkost mi dušo
z jesensko meglo
zastrla je...

Bogumil Gorenjko.

Vaška deca.

Na vasi deca se igra,
veselo poje in kriči;
kaj bi ne pela, ne kričala —
pomlad se zopet ji smeji.

Dudel-daska, dudel-das,
zopet vesna pride v nas!

Vstopijo se zdaj v kolo
in Anko v krog postavijo;
zapleše deca: ringa-raja —
„V čast pomladi!“ — pravijo.

Didel-dajska, didel-dam,
zdrava bodi vesna nam!

Že solnce tone za goré,
in mraku dan poda rokó;
zagode deca vesni mladi
poslednjo pesem v — slovo.

Ringa-raja, ringa-rí,
lahko noč, o vesna ti!

V. Radoš.

Pesem škrjančkov.

Škrjančki v širnem polji,
zapijte sladko pesem
o vesne dobri volji,
o njenem bujnem cvetju,
o srečnem mladoletju —
zapijte, o škrjančki!

Pa so zapeli drobni
škrjančki v širnem polju:

„Prinesla je cvetje
livadam pomlad,
prinesla je petje
sred pisanih trat.

Pri čredi prepeva
pastirček vesel,
saj njemu še seva
dan jasen in bel.

Le pevaj, pastirček,
saj zdaj je pomlad,
le pevaj, pastirček,
dokler si še mlad!

Saj kmalu to cvetje
sred trat oveni —
tako mladoletje
od nas odbeži . . .“

Bogumił Gorenjko.

Spomini.

V logu kukavica,
ta skrivnostna ptica,
kuka svoj: kuku.
Meni pa spomini,
žalostni spomini,
vhajajo domu:
tja pred nizko kočó,
kjer ljubezen vročo
vžival sem nekdaž . . .

Sam sem zdaj na sveti,
neha živeti
dobro je srce
mile mamice . . .

— — — —
v logu kukavica
kuka svoj kuku,
meni pa spomini
vhajajo domu.

Ratíslav Selski.

Kaj zame nič?

Širne ve poljane,
s cvetjem obsejane,
kdo vam dal je cvet?

Oj, vi logi, grički,
kaj vam zopet ptički
pesmi pojejo?

Kaj pa zame cvetja,
kaj pa zame petja
ni prinesla nič? —

„Vesna ga je dala,
vesna obsejala
nas je z rožami.“ —

„Z vesno prileteli
spet so k nam veseli
delat krajši čas.“ —

Tiho je poljana,
s cvetjem obsejana,
tiho log in grič . . .

Bogumił Gorenjko.

Vse kot nekdanj!

Prišel je maj,
prinesel spet je petje,
prinesel spet je cvetje
nam vse nazaj.

Vse kot nekdanj!
Spet pojejo nam ptice,
spet rastejo cvetice —
vse kot nekdanj.

A ti mladost,
kje si se zamudila,
da nisi se vrnila,
oj ti mladost!?

Bogumil Gorenjko

Pojte, le pojte!

Ptičke vrnile
spet so se v log,
petja odmeva
vse naokrog

Pojte, le pojte,
ptičke drobné,
pojte, le pojte
pesmi sladké!

Saj še jaz pojem,
kakor nekdanj,
ko mi še svetil
mladi je raj.

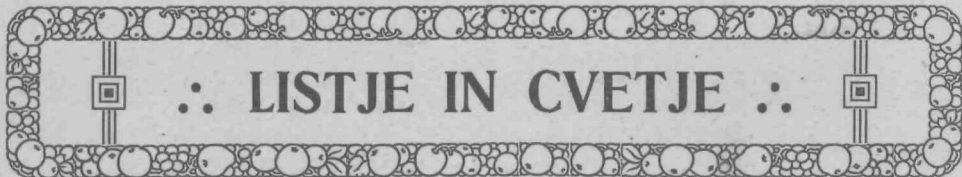
Bogumil Gorenjko.

Morda?

Tudi na grobove
žarki vesne sijejo,
tudi na grobovih
mlade rože klijajo.

In ko druga vesna
mlada k nam prispeje spet,
morda že na naši
bo gomili ravel cvet?

Bogumil Gorenjko.

Zastavica.

(Cid. Em. Nafr.)

Prva brenčita ti mimo ušes;
„Bz, bz, bz, bz, bz,“ oj sitna sem res;
sitnosti moji težko bodeš kos,
v spanju še sladkem ti sedam na nos.

Tretji pa truda sorodnic je sad,
v pridnosti deček posnemaj jih rad! —
Sad ta obema prav dobro gre v slast,
meni le večkrat pogubna je past.

Združi v celoto vse tri nas sedaj.
Čul o sovragu si krutem kedaj,
ki po deželah slovenskih divjal,
kraje najlepše pustošil, razdjal. —

Starce, otroke, ki kruto moril,
dečke, dekleta pa v sužnost podil?
Njega, ki ljud ta je vere učil,
v celi besedi ime boš dobil.

Šaljivo vprašanje.

Kdo zvoni, kadar ni cerkvenika doma?

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnji številki.)

Novi listi in knjige.

Turki pred svetim Tilnom. Zgodovinska povest. Spisal *Julij Slapšak*. V Ljubljani 1910. „Zaveza avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.“ Cena 1 K 20 h, s poštnino 1 K 36 h. — Živahno pisana mladinska knjiga. Iz nje se mladi čitatelj uči domovinske ljubezni, zaupanja v božjo pomoč in v lastno moč, dasi se mu bo zdelo tupatam kaj pretirano in morda manj verjetno. (Narodna pesem o smrti, na strani 20, bi se v taki knjigi lahko pogrešala, in sploh naj bi bil značaj čudaka Boltarjevega Tilna v pričetku v milobnejši luči. O vzklikih z najsvetejšimi imeni smo tudi že svoj čas povedali svoje misli.)

„Vrtec“ izhaja 1. dne vsakega meseca in stoji s prilogo vred za vse leto 5 K 20 h, za pol leta 2 K 60 h — Uredništvo in upravnništvo Sv. Petra cesta št. 78 v Ljubljani.

Izdaje društvo „Pripravniški dom“. — Urejuje Ant. Kržič. — Tiska Katoliška Tiskarna v Ljubljani.